

Universiteit Utrecht

Goed voorbeeld doet volgen

Over de betrokkenheid van ouders bij de Stadsschool

Margriet L. B. Stolker & Eva van der Veer

Universiteit Utrecht

Goed voorbeeld doet volgen

Over de betrokkenheid van ouders bij de Stadsschool

Margriet L. B. Stolker & Eva van der Veer
Universiteit Utrecht

Bachelorthesis pre-mastertraject Youth, Education & Society

Eva van der Veer: 5923131

Margriet L. B. Stolker: 6313078

Datum: 23 juni 2018

Thesisbegeleider: Isabelle Dielwart, MSc

Tweede beoordelaar: Margreet Moesker, MSc

Aantal woorden: 7899

Samenvatting

Gebaseerd op het idee dat desegregatie de gesegregeerde Nederlandse samenleving ten goede kan komen, is de *Stadsschool* opgezet. Het doel hiervan is het creëren van structurele uitwisseling tussen kinderen in de gesegregeerde wijken Overvecht en Tuindorp in de stad Utrecht. Dit onderzoek heeft de attitude van ouders uit de verschillende wijken ten opzichte van de Stadsschool onderzocht en is onderzocht op welke manieren ouders betrokken kunnen worden bij de Stadsschool. Door middel van negen interviews en een focusgroep met vijf deelnemers zijn op kwalitatieve wijze data verzameld onder ouders uit Tuindorp en Overvecht. De attitude van ouders uit beide wijken tegenover de Stadsschool bleek positief te zijn, omdat het project kinderen kan leren omgaan met diversiteit. Ouders uit Overvecht legden tevens nadruk op het belang van uitwisselingen tussen ouders om gelijkheid te bevorderen. Ouders uit beide wijken waren zich bewust van hun voorbeeldfunctie en alle ouders gaven aan bereid te zijn om betrokken te worden bij de Stadsschool. Aanbevelingen zijn dan ook om ouders aan te moedigen om te participeren bij de uitwisseling door ouders mee te laten denken over de vorm en inhoud van de uitwisseling, ouders in te zetten als praktische ondersteuning en door ouder-kind activiteiten te organiseren, zodat niet alleen kinderen maar ook ouders elkaar leren kennen en zo wederzijds begrip kan worden vergroot.

Trefwoorden: desegregatie, attitude, ouderbetrokkenheid, ouderparticipatie.

Abstract

Based on the idea that desegregation can benefit Dutch society, the *Stadsschool* was established with the aim of creating a structural student-exchange between children in the segregated districts Overvecht and Tuindorp in the city of Utrecht. This research has investigated the attitude of parents from the different neighbourhoods with respect to the Stadsschool and has provided the schools with ways to involve parents in the Stadsschool. Through nine interviews and a focus group with five participants, data were collected among parents from Tuindorp and Overvecht using a qualitative approach. The attitude of parents from both neighbourhoods towards the Stadsschool turned out to be positive, because the project could learn children to deal with diversity. Parents from Overvecht also emphasised the importance of exchanges between parents to promote equality. Parents from both neighbourhoods were aware of their exemplary role and all parents indicated that they were willing to become involved in the Stadsschool. It is therefore recommended to encourage parents to participate in the exchange by allowing them to think along with the form and content of the exchange, to ask parents for practical support and to organise parent-child activities, so that not only children but also parents get to know each other in order to increase mutual understanding.

Key words: desegregation, attitude, parental involvement, parental participation.

Ouders zijn het voorbeeld: Over de rol van ouders bij de Stadsschool

De bewoners van de Utrechtse wijken Tuindorp en Overvecht hebben weinig contact met elkaar, hoewel tussen de wijken alleen een spoorlijn ligt (De Winter, 2017a). Dit gebrek aan contact tussen de twee wijken sluit aan bij een landelijke trend van de toename van segregatie in grote steden in Nederland: mensen met verschillende culturele achtergronden leven steeds vaker langs elkaar heen in gescheiden wijken (Blom, 2013; Langeslag, 2016). Overvecht is een zogenoemde achterstandswijk waar 48% van de inwoners een niet-westerse migratieachtergrond heeft (Gemeente Utrecht, 2017a), terwijl in het meer welgestelde Tuindorp slechts 9% van de inwoners een migratieachtergrond heeft (Gemeente Utrecht, 2017b).

Dat mensen met verschillende achtergronden elkaar niet meer tegenkomen kan problematisch zijn omdat dit tot vooroordelen kan leiden, wat erin kan resulteren dat de sociale cohesie en de interetnische verhoudingen bedreigd worden (Hewstone, 2015). Juist intermenselijk contact kan leiden tot minder vooroordelen tussen groepen en tot een toename van de wederzijdse waardering, zo stelt de contacthypothese van Allport (1954). Desegregatie zou de samenleving ten goede komen omdat het interetnische verhoudingen en sociale cohesie bevordert (Bakker, 2012).

Ook het Nederlandse basisonderwijs is veelal gesegregeerd naar de wijk waarin de scholen staan (Bakker, 2012; De Winter, 2017a; Walraven, 2012). Dit speelt eveneens in de wijken Tuindorp en Overvecht, Overvechtse kinderen gaan in Overvecht naar school en Tuindorpse kinderen in Tuindorp (Vissers, 2018). Om contact tussen deze groepen kinderen te bevorderen is het project de *Stadsschool*¹ opgericht, waarin kinderen samen les krijgen in vakken uit het bestaande curriculum. De Stadsschool probeert segregatie tegen te gaan door een structurele uitwisseling te creëren tussen groepen die elkaar anders niet zouden (De Winter, 2017a), waardoor de kans op positieve *intergroup* attitudes, de attitude tussen verschillende groepen, en de sociale cohesie toeneemt (Hewstone, 2015).

De opbrengsten van de Stadsschool zouden nog groter kunnen zijn met behulp van de ouders (Larocque, Kleiman & Darling, 2011; Schneider, 2018). Zo blijkt uit onderzoek dat ouderbetrokkenheid leidt tot positieve kinduitkomsten op sociaal gebied (Desforges & Abouchaar, 2003; McWayne, Hampton, Fantuzzo, Cohen & Sekino, 2004). Daarnaast spelen ouders een rol bij het overdragen van attitudes ten opzichte van en oordelen over andere groepen (Degner & Dalege, 2013; Rodríguez-García & Wagner, 2009; Sinclair, Dunn & Lowery, 2005). Miklikowska (2016) vond zelfs een bidirectionele relatie: ouders en kinderen beïnvloeden elkaar met betrekking tot vooroordelen en attitudes ten opzichte van andere groepen in de samenleving. Dit sluit aan bij het model van Bronfenbrenner (Bronfenbrenner & Morris, 2006), dat stelt dat ontwikkeling van kinderen tot stand wordt gebracht door wederkerige interacties met de omgeving. Het is daarom van belang dat

¹ De Stadsschool wordt ook wel de 'uitwisseling' genoemd.

ouders zich betrokken voelen bij de Stadsschool, omdat de attitude van ouders ten opzichte van de Stadsschool en ten opzichte van contacten tussen groepen, de motivatie en attitude van hun kinderen kan beïnvloeden en daarmee dus invloed kan uitoefenen op het effect van de uitwisseling.

Het doel van deze thesis is dan ook het onderzoeken van mogelijkheden om ouderbetrokkenheid bij de Stadsschool te bevorderen, zodat beide pedagogische systemen – school en ouders – hetzelfde doel nastreven, namelijk het bevorderen van intergroup contact tussen inwoners van Tuindorp en Overvecht. In dit onderzoek staat centraal hoe de betrokkenheid van ouders uit Overvecht en Tuindorp bij de Stadsschool bevorderd kan worden. Deze algemene onderzoeksvraag heeft geresulteerd in twee deelvragen: 1) 'Hoe is de ouderbetrokkenheid bij de Stadsschool in Tuindorp en Overvecht en is er een verschil in ouderbetrokkenheid tussen deze wijken?' en 2) 'Op welke wijze kunnen ouders betrokken worden bij de Stadsschool?'

Theoretisch kader

Het bevorderen van ouderbetrokkenheid in het onderwijs heeft de laatste jaren veel aandacht gekregen in de politiek en in het pedagogisch veld (Onderwijsraad, 2010), omdat betrokkenheid van ouders kan leiden tot een lastenverlichting voor scholen, betere afstemming tussen ouders en school, verbeterde leerprestaties van kinderen en een vorm van democratisering (Overmaat & Boogaard, 2004). Verder zou ouderbetrokkenheid bij school onderlinge relaties in de gemeenschap, bijvoorbeeld tussen de bewoners van de wijk waar de school staat, kunnen versterken (Boethel, 2003; Henderson & Mapp, 2002). Ook de Stadsschool zou dus baat kunnen hebben bij de betrokkenheid van ouders, juist omdat het versterken van relaties tussen groepen een van de doelen van de Stadsschool is (De Winter, 2017a; 2017b).

Om te onderzoeken hoe ouders betrokken kunnen worden bij de Stadsschool is het van belang om ouderbetrokkenheid te definiëren. De bestaande literatuur richt zich vooral op ouderbetrokkenheid bij klassieke schoolse vaardigheden. De definiëring van ouderbetrokkenheid bij de Stadsschool vraagt echter om andere accenten, omdat de doelen van de Stadsschool gaan over het bevorderen van begrip en positieve attitudes tegenover anderen. Volgens Jeynes (2010) gaat ouderbetrokkenheid over de verwachting en attitude van ouders ten opzichte van school, die grote invloed kunnen hebben op kinduitkomsten. Uit de meta-analyse van Wilder (2014) bleek bijvoorbeeld dat kinderen vaak dezelfde attitudes en overtuigingen hebben als hun ouders. Dat kinderen dezelfde attitudes en overtuigingen hebben als hun ouders komt overeen met de Social Cognitive Theory (Bandura, 1986), waarin leren door observeren centraal staat. Vertalend naar de Stadsschool betekent dit dat een positieve attitude van ouders ten opzichte van het project invloed heeft op de attitude van hun kinderen en manier waarop kinderen elkaar tegemoet

treden tijdens de uitwisseling. Naast de invloed die de attitude van ouders kan hebben op de attitude van hun kinderen blijkt de attitude van ouders ten opzichte van school ook bepalend voor de participatie van ouders bij school (Peña, 2000). Ouderparticipatie is een meer actieve uiting van betrokkenheid van ouders bij school en bestaat in verschillende vormen, bijvoorbeeld het deelnemen aan of organiseren van activiteiten op school, maar ook deelname aan bijvoorbeeld een ouderraad of activiteitencommissie (Overmaat & Boogaard, 2004; Smit, Driessen, Sluiter & Brus, 2007). Uitgaande van bovenstaande bevindingen wordt ouderbetrokkenheid binnen dit onderzoek gedefinieerd als het versterken van een positieve attitude van ouders ten opzichte van de Stadsschool, omdat deze attitude invloed uitoefent op de attitude van hun kinderen én bepalend lijkt te zijn voor de mate waarin ouders betrokken (willen) zijn, waardoor ook participatie van ouders bij de Stadsschool bevorderd kan worden.

Om positieve attitudes van ouders ten opzichte van de Stadsschool te ontwikkelen of te versterken, is het in de eerste plaats van belang om in kaart te brengen op welke wijze de attitude van ouders bepaald of beïnvloedt wordt. Daarvoor is het belangrijk te kijken naar hoe de attitude tussen verschillende groepen in de samenleving tot stand komt. Zo blijkt de *ingroup bias* blijkt een belangrijke factor te zijn in de vermijdende houding van groepen jegens elkaar (Hewstone, Rubin & Willis, 2002; Tajfel & Turner, 1979). Volgens de ingroup bias zijn mensen van nature geneigd om mensen die niet bij de eigen groep horen te vermijden en voorkeur te hebben voor en positiever te zijn over de eigen groep (Paladino & Castelli, 2008). Ook zou de ingroup bias volgens de identiteitstheorie van Tajfel en Turner (1979) zorgen voor meer zelfvertrouwen en een positieve sociale identiteit binnen de groep. Mensen zouden groepen zo met elkaar vergelijken dat lidmaatschap van de eigen groep gunstiger lijkt. Verschillen tussen groepen mensen hebben dus impact op onze perceptie, ons gedrag en ons oordeel over anderen (Brewer & Brown, 1998; Hewstone et al., 2002). De bewoners uit Tuindorp en Overvecht zouden dus een positievere attitude kunnen hebben tegenover de bewoners van hun eigen woonwijk dan tegenover de bewoners uit de woonwijk aan de andere kant van het spoor, wat mogelijk een obstakel zou kunnen zijn voor de ouderbetrokkenheid bij de Stadsschool.

Het lijkt echter zo te zijn dat de ingroup bias meer opgaat voor leden van een meerderheidsgroep dan voor leden van een minderheidsgroep. Mensen met een migratieachtergrond behoren vaak tot een minderheidsgroep (Semyonov, Raijman & Gorodzeisky, 2006) én lijken in Nederland significant positiever tegenover de dominante groep autochtone Nederlanders te staan dan andersom (Verkuyten, 2006). Dit zou betekenen dat er bij de ouders uit Tuindorp meer sprake is van de ingroup bias dan bij de ouders uit Overvecht, omdat ouders uit Tuindorp in Nederland tot de meerderheidsgroep behoren en daardoor dus minder positief zijn tegenover de minderheidsgroep uit Overvecht. Gordijn (2010) betoogt zelfs dat autochtone Nederlanders niet erg tolerant zijn

naar mensen met een migratieachtergrond. Berry en Kalin (1995) leggen uit dat groepen meer voorstander van culturele diversiteit zijn als er voordelen zijn voor de eigen groep. Voor minderheidsgroepen betekent culturele diversiteit een kans op gelijkheid en het behouden van de eigen cultuur, terwijl voor de dominante groepen culturele diversiteit kan worden gezien als een bedreiging van de eigen cultuur (Verkuyten & Brug, 2004). Voor ouders uit het 'witte' Tuindorp zou de Stadsschool daardoor als een bedreiging kunnen voelen, terwijl het voor ouders uit het 'multiculturele' Overvecht kan voelen als een kans op gelijkheid. Uitgaande van deze theorie zou het dus zo zijn dat de attitude ten opzichte van de Stadsschool positiever is bij ouders uit Overvecht dan bij ouders uit Tuindorp.

Hoewel verwacht kan worden dat de attitude van ouders uit Tuindorp en Overvecht van elkaar verschillen, is de attitude van de verschillende ouders op dit moment niet bekend. Een positieve attitude is echter wel bepalend voor de ouderparticipatie bij de stadsschool (Peña, 2000) en is dus belangrijk om te bevorderen of te ontwikkelen. Doordat een positieve attitude de ouderparticipatie bevordert, is attitude onlosmakelijk verbonden aan gedragsverandering. Om ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie te bevorderen wordt daarom gebruik gemaakt van gedragsveranderingsmodellen. Het meest recente model is het *Integrated Change Model* (De Vries et al., 2003; De Vries, Mesters, Van De Steeg & Honing, 2005). Aan de basis voor dit model ligt het *ASE-model* (De Vries, Dijkstra & Kuhlman, 1988; De Vries & Mudde, 1998). In beide modellen is het uitgangspunt dat gedragsintentie de beste voorspeller van daadwerkelijk gedrag is, ofwel: zijn mensen van plan het gewenste gedrag te vertonen? De gedragsintentie uit het I-Change Model wordt verklaard door drie motivationele factoren: attitude, sociale invloed en zelfeffectiviteit. Attitude is dus een voorwaarde voor gedragsverandering en daarmee een voorwaarde voor ouderparticipatie. Om het daadwerkelijke gedrag, namelijk ouderparticipatie, te bevorderen, moet daarom eerst de attitude van ouders worden bevordert of ontwikkeld.

De attitude van ouders speelt dus een bepalende rol bij het tot stand komen van gedragsverandering op het gebied van ouderparticipatie, maar hoe kan een positieve attitude van ouders ten opzichte van de Stadsschool versterkt worden? Het *Elaboration Likelihood Model* beschrijft de manier waarop attitudes door overtuiging gevormd en veranderd worden (Petty, Barden & Wheeler, 2009; Petty & Cacioppo, 1986). De kans dat attitudeverandering bewerkstelligd wordt is afhankelijk van de motivatie en mogelijkheden die de ontvanger heeft om de boodschap te verwerken. Bij hoge motivatie kan de boodschap via een centrale route op diepgaande manier verwerkt worden en bij lage motivatie vindt de verwerking via een perifere route op meer oppervlakkige wijze plaats. Via beide routes kan attitudeverandering optreden, maar de centrale route heeft de voorkeur omdat dit zorgt voor een attitudeverandering die aanhoudt over tijd en omdat men dan eerder geneigd is om oordelen en gedrag te veranderen (Petty, Briñol, Teeny & Horacio, 2018). Voor de Stadsschool betekent dit dat in kaart gebracht moet worden of de

attitudeverandering via de centrale of perifere route gestimuleerd moet worden. Wanneer de motivatie laag is, bijvoorbeeld doordat ouders de boodschap niet relevant vinden, kan het inzetten van rolmodellen effectief zijn om ouderbetrokkenheid te bevorderen. Wanneer de motivatie hoog is, kan meer ingespeeld worden op de gedachten die ouders hebben over het bevorderen van ouderbetrokkenheid (Petty et al., 2018).

Al met al kan gezegd worden dat ouderbetrokkenheid in dit onderzoek zich richt op het bevorderen of versterken van positieve attitudes van ouders ten opzichte van de Stadsschool, omdat aangenomen wordt dat deze attitudes van ouders bepalend zijn voor de attitudes van hun kinderen en een graadmeter zijn voor hun participatie bij de uitwisseling. Verwacht wordt dat de attitude van ouders uit Overvecht positiever is dan de attitude van ouders uit Tuindorp. Er wordt onderzocht hoe deze attitude ontwikkeld of bevorderd kan worden omdat verwacht wordt dat een positieve attitude bijdraagt aan participatie van ouders bij de Stadsschool en dat ouderbetrokkenheid kan helpen bij de realisatie van de doelen van de uitwisseling.

Methode

Design

Dit onderzoek, naar de betrokkenheid van ouders bij de Stadsschool, was zowel vergelijkend als exploratief van aard. Enerzijds werd de ouderbetrokkenheid van ouders uit Tuindorp en Overvecht met elkaar vergeleken. Anderzijds werd exploratief in kaart gebracht op welke wijze ouders in de toekomst betrokken kunnen worden bij de Stadsschool. Betrokkenheid is gemeten met een kwalitatieve onderzoeksmethode, omdat hierdoor nadruk kon worden gelegd op de belevingswereld en motieven van de participanten. Dit was belangrijk, omdat hierdoor aanbevelingen gedaan konden worden die ook daadwerkelijk afgestemd waren op de houding en behoeften van de participanten. Ook is gekozen voor kwalitatieve onderzoeksmethode, omdat sociale fenomenen hierdoor beter in kaart gebracht kunnen worden (Boeije, 2010). Dit was bij de Stadsschool belangrijk omdat het een jong project is waar nog weinig onderzoek naar is gedaan.

Participanten

De populatie van participanten bestond uit alle ouders van de leerlingen van twee scholen in Utrecht, in de wijken Overvecht en Tuindorp. De steekproef bevatte zeven participanten uit Tuindorp, waarvan vier vrouwen en drie mannen. De participanten uit Tuindorp hadden geen migratieachtergrond. Verder bevatte de steekproef drie participanten uit Overvecht. Dit waren drie mannen met een migratieachtergrond. Zie bijlage 1 voor een schematische weergave van de participanten.

Meetinstrument en Variabelen

Interviews. Er is gekozen voor het afnemen van semigestructureerde diepte-interviews als dataverzamelmethode, omdat de overtuigingen en ervaringen van

ouders centraal stonden in dit onderzoek. De interviews waren gestructureerd aan de hand van een vragenlijst (bijlage 2) die open vragen, schaalvragen en stellingen bevatte.

Focusgroep. Ter aanvulling op de data uit de interviews is gebruik gemaakt van data van een mede-onderzoeker die aanvullende data heeft verkregen door middel van een focusgroep. In de focusgroep stond de betrokkenheid van ouders en de manier waarop ouders in de toekomst betrokken kunnen worden centraal. De agenda is opgenomen in bijlage 3. De focusgroep duurde ongeveer één uur en vond plaats in het schoolgebouw in Overvecht. Vier participanten die hebben deelgenomen aan de interviews, maakten eveneens deel uit van de focusgroep.

Concepten. *Attitude.* Het eerste concept dat centraal stond in het onderzoek was attitude. Attitude werd meetbaar gemaakt door participanten te bevragen naar het geheel van gevoelens, gedachten en gedragingen richting de Stadsschool. Dit onderzoek heeft in kaart gebracht hoe ouders denken over de Stadsschool, wat voor gevoel zij hebben bij de Stadsschool en hoe zij handelen als het gaat om de Stadsschool. Voorbeelden van interviewvragen waren: 1) 'Hoe belangrijk vindt u de uitwisseling voor uw kinderen?' (gevoelens); 2) 'Waarom denkt u dat de school de uitwisseling belangrijk vindt?' (gedachten); 3) 'Hebt u zelf contact met mensen uit de andere wijk?' (gedrag).

Attitudeverandering. Het tweede concept dat centraal stond in dit onderzoek was 'attitudeverandering'. Er is in kaart gebracht hoe attitude ten opzichte van de Stadsschool positief beïnvloed kan worden. Volgens het Elaboration Likelihood Model (Petty et al., 2009) kan attitude via twee routes veranderen, namelijk de centrale route en de perifere route. Attitudeverandering is meetbaar gemaakt door in kaart te brengen op wat voor manieren attitudeverandering bij de participanten bewerkstelligd kan worden. Dit is gedaan door de participanten stellingen voor te leggen die pasten bij ofwel de centrale ofwel de perifere route en door daarop door te vragen. Bijvoorbeeld: 1) 'Men kan mij enthousiaster maken voor de uitwisseling door een expertmeeting te organiseren' (centraal); 2) 'Het zou mij stimuleren als er gebruik wordt gemaakt van een rolmodel' (perifeer).

Ouderparticipatie. Tot slot stond het concept ouderparticipatie centraal. Ouderparticipatie is gedefinieerd als het deelnemen aan en organiseren van activiteiten rondom de Stadsschool. Dit onderzoek heeft in kaart gebracht in hoeverre ouders deelnemen aan activiteiten van de Stadsschool en hoe zij in de toekomst denken te kunnen deelnemen aan activiteiten. Voorbeeld: 'In hoeverre zou u tijd en moeite willen steken in activiteiten van de uitwisseling?'.

Procedure

De participanten zijn op verschillende manieren benaderd. Er is een bericht geplaatst op het online platform van één van de scholen, waarna één participant zich aanmeldde. Daarnaast zijn vijf ouders op het schoolplein benaderd door een leerkracht. In Overvecht zijn drie ouders benaderd door een (voormalig) medewerker van de school.

Nadat ouders hadden ingestemd met deelname aan het onderzoek zijn zij door de onderzoekers middels een e-mail uitgenodigd voor een gesprek. De gesprekken hebben plaatsgevonden op een door de participanten gekozen plek. Vijf gesprekken zijn gevoerd bij de participant thuis, twee gesprekken op school en twee gesprekken op het werk van de participant. De interviews duurden maximaal 45 minuten.

De eerste twee interviews zijn afgenomen met twee onderzoekers. Eén van de onderzoekers had een leidende rol en was verantwoordelijk voor de structuur. De andere onderzoeker kon aanvullen, de onderzoekers hebben deze rollen afgewisseld. De overige interviews zijn afwisselend door één van de twee onderzoekers afgenomen.

Het interview was opgebouwd uit vijf delen, die tijdens het interview logisch in elkaar overliepen. In het eerste deel werden de participanten geïnformeerd over het doel van het interview. In het tweede deel werden de participanten enkele vragen gesteld over achtergrondvariabelen, bijvoorbeeld leeftijd. In het derde deel van het interview werden de participanten bevraagd over hun attitude ten opzichte van de Stadsschool en in het vierde deel werd de participanten gevraagd naar verschillende manieren van betrokkenheid bij de Stadsschool. Tot slot werd het interview afgesloten met een samenvatting, waarbij de participanten om bevestiging werd gevraagd of de samenvatting correct was.

De interviews en de focusgroep zijn opgenomen en deze opnames zijn bewaard totdat het gehele onderzoek afgerond was. Voorafgaand aan de analyse zijn de interviews en de focusgroep volledig getranscribeerd. Na het transcriberen van de data, zijn de data door beide onderzoekers in drie fase gecodeerd, namelijk open, axiaal en selectief.

Betrouwbaarheid en Validiteit

Doordat dit onderzoek kleinschalig was en zich toespitste op twee scholen in Utrecht, is de externe validiteit laag. Hoewel het generaliseren van data ook geen doel was van dit onderzoek, is wel gestreefd naar een zo hoog mogelijke externe validiteit door de steekproef zo representatief mogelijk te maken. Bij het werven van participanten is geprobeerd rekening te houden met een evenredige verdeling van de woonwijk van de participanten, zodat een vergelijking kon worden gemaakt tussen de verschillende wijken.

Om de validiteit van het onderzoek verder te vergroten is gebruik gemaakt van een vragenlijst als leidraad voor de interviews, omdat hiermee gewaarborgd kon worden dat de onderzoeksvragen en de bijbehorende concepten centraal stonden tijdens de interviews. Doordat naar de ouderbetrokkenheid bij de Stadsschool nog geen onderzoek was gedaan, kon geen gebruik worden gemaakt van bestaande gevalideerde vragenlijsten. De vragenlijst is om die reden opgesteld vanuit gedegen literatuuronderzoek en aan de hand van de operationalisatie van de te meten concepten.

Naast het streven naar een valide onderzoek, is ook gestreefd het onderzoek zo betrouwbaar mogelijk uit te voeren. Ervaren en getrainde interviewers kunnen bijdragen aan de betrouwbaarheid van de dataverzameling (Boeije, 2010). Beide onderzoekers

hadden geringe interview-ervaring. Er is gestreefd om de betrouwbaarheid van de dataverzameling en van het meetinstrument toch zo groot mogelijk te maken, doordat de eerste twee interviews gezamenlijk zijn uitgevoerd, waardoor sprake was van een controlerende functie. Om de betrouwbaarheid te vergroten is de inbreng van de participanten samengevat en teruggekoppeld, zodat eventuele misinterpretaties of fouten konden worden gecorrigeerd.

Tenslotte is de betrouwbaarheid gewaarborgd door te streven naar intersubjectiviteit, doordat een deel van de data door de onderzoekers samen gecodeerd is. Het streven naar intersubjectiviteit heeft de betrouwbaarheid van het onderzoek vergroot, omdat hiermee gewaarborgd werd dat de codes overeenkomen.

Ethische Aspecten

Het onderzoeken van ouderbetrokkenheid was onmogelijk zonder daadwerkelijk ouders te betrekken bij het onderzoek. Toch is gestreefd de belasting voor de populatie zo laag mogelijk te houden door gebruik te maken van een kleine steekproef. Ook hebben de interviews maximaal 45 minuten geduurd en werden deze uitgevoerd op een door de participant gekozen plek. De participanten deden vrijwillig mee en waren geïnformeerd over de procedure van het onderzoek (Boeije, 2010; Neuman, 2014). De participanten hebben ingestemd met de procedure én waren geïnformeerd over het feit dat zij zich ten alle tijden konden terugtrekken uit het onderzoek. De participanten is om toestemming gevraagd voor het opnemen van het gesprek. De privacy van de participanten werd gewaarborgd doordat de gegevens vertrouwelijk zijn behandeld (Boeije, 2010).

Resultaten

Om antwoord te geven op de deelvragen is gebruikt gemaakt van kwalitatieve data, verzameld in interviews ($n_i = 9$) en in een focusgroep ($n_f = 5$) met ouders uit Tuindorp ($n_T = 7$) en ouders uit Overvecht ($n_O = 3$).

Attitude

De resultaten bij de vraag "Is er verschil in ouderbetrokkenheid tussen ouders uit Overvecht en ouders uit Tuindorp?" worden gepresenteerd aan de hand van drie deelaspecten: gedachten, gevoelens en gedragingen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen participanten uit Tuindorp en participanten uit Overvecht met het doel een vergelijking te maken in de attitude en ouderbetrokkenheid bij de Stadsschool tussen ouders uit beide wijken.

Gedachten. Zowel ouders uit Tuindorp ($n_T = 5$) als ouders uit Overvecht ($n_O = 3$) zien de uitwisseling als een helpend middel voor het kweken van wederzijds begrip en tegengaan van vooroordelen: "Daarom is die verbinding denk ik ook wel goed om op te zoeken, omdat je dan vooroordelen wegneemt." De participanten uit Overvecht koppelden het belang van het tegengaan van vooroordelen nadrukkelijk aan hun eigen ervaringen.

Zij legden dan ook, in tegenstelling tot de ouders uit Tuindorp, explicieter nadruk op de gelijkwaardigheid van mensen en de rol die de uitwisseling kan spelen in het verkleinen en overbruggen van de verschillen tussen de mensen en de wijken ($n_o = 3$): "Dat we ons gaan verrassen in die zin dat we, in de basis, eigenlijk dezelfde identiteit hebben."

Hoewel de participanten uit Overvecht ($n_o = 3$) enerzijds nadruk legden op het verkleinen van verschillen, dachten zij juist ook dat de uitwisseling kinderen kan leren omgaan met diversiteit. Zowel ouders uit Overvecht ($n_o = 3$) als ouders uit Tuindorp ($n_T = 4$) benadrukten dat het ontmoeten van mensen met een andere cultuur in de toekomst onvermijdelijk is en dat het vroeg beginnen met ontmoeten van anderen, door de uitwisseling, groot effect kan hebben op de omgang met diversiteit op latere leeftijd:

Als je op jonge leeftijd al ervoor zorgt dat kinderen in alle verschillen met elkaar zitten, met elkaar omgaan, lessen krijgen, samenwerken en opdrachten samen doen dan zorg je ervoor dat deze kinderen die gaan opgroeien later niet raar ervan opkijken als een homoseksueel of een moslim of een christen of een orthodoxe jood naast elkaar zitten. Daar kijken ze niet van op, want je hebt dan op jonge leeftijd heb je die verschillen ervaren.

Vooraf participanten uit Tuindorp ($n_T = 3$) dachten ook dat de uitwisseling meer effect zou kunnen hebben op hun kinderen als de bijeenkomsten structureler zouden plaatsvinden: "Wat het volgens mij minder sterk maakt, is dat het maar twee keer per jaar is."

Gevoelens. Over het algemeen hadden de geïnterviewde ouders een positieve houding ten aanzien van de uitwisseling. Alle participanten benoemden dat de uitwisseling in het belang van hun kinderen was. Als belangrijkste redenen hiervoor werden gegeven dat de wijk waarin ze wonen geen afspiegeling is van de samenleving ($n_T = 6$; $n_o = 1$): "Onze school is niet een afspiegeling van de maatschappij, dus laat ze in godsnaam kennismaken." Daarbij werd door participanten benadrukt dat het goed is als kinderen leren dat de wereld groter is dan hun eigen wijk ($n_T = 5$; $n_o = 1$), dat kinderen een brede blik op de samenleving ontwikkelen ($n_o = 3$) en dat ouders het belangrijk vinden dat hun kinderen om leren gaan met mensen van verschillende etnische en culturele achtergronden ($n = 10$): "Om te laten zien dat er meer is dan alleen Tuindorp en dat je dus op een vreedzame manier met je hele maatschappij en iedereen om moet gaan. Van elkaar leren en ook andere kinderen mee om leren gaan."

Bovendien gaven participanten uit Overvecht ($n_o = 3$) ook aan dat een uitwisseling tussen ouders belangrijk is, omdat ook ouders zouden kunnen leren van contact met anderen: "Ik denk dat het die ouders ook zal helpen, dat het voor hen ook een *eye-opener* zal zijn als ze het mee zouden maken." Participanten uit Tuindorp legden daarentegen minder nadruk op het leren van de ontmoeting tussen ouders, maar meer op hun eigen

nieuwsgierigheid en belangstelling, omdat het hen zelf ook interessant leek om ouders te ontmoeten die ze in hun dagelijks leven nauwelijks tegenkomen ($n_T = 3$). Bij andere participanten ($n_T = 3$) bleek uit hun argumentatie dat zij een ontmoeting tussen ouders als voordeel van het project zien: "Nou, ik denk ook omdat het wel een verrijking is voor jezelf. (...) Ik heb ook geen vrienden van andere culturen. Ja nou, niet echt hele andere culturen..."

Gedragingen. Hoewel alle participanten erkennen dat de wijk en wereld waarin hun kinderen opgroeien erg eenzijdig is én ze waarde lijken te hechten aan diversiteit, was er verschil in diversiteit in het eigen netwerk van ouders uit Tuindorp en Overvecht. Zo had de meerderheid van de participanten uit Overvecht wel een cultureel divers netwerk ($n_O = 2$). Daarentegen gaf de meerderheid van de participanten uit Tuindorp aan zelf geen cultureel divers netwerk te hebben ($n_T = 4$). Ondanks dat de participanten ($n_T = 4$) wel lieten weten open te staan voor meer intercultureel contact, zoeken zij niet daadwerkelijk actief naar contact met mensen uit andere culturen:

Deze wijk is gewoon een enorm reservaat, dus ik heb vooral veel contacten met de burens en de mensen die je leert kennen via school en via de kinderen. (...) Ik heb nou niet zoiets van, dat ga ik opzoeken, maar als dat op mijn pad komt dan vind ik dat prima.

Alle participanten benadrukten de grote invloed die zij als ouder hebben op de houding van hun kinderen ten aanzien van de uitwisseling en het contact met kinderen van de andere school: "Ja, nou ik denk dat mijn eigen houding wel positief is hè. (...) Ik denk ook dat je dat kunt beïnvloeden als je er zelf positief tegenover staat, dat je je kinderen daar in meetrekt." De meerderheid van de participanten ($n_T = 6$; $n_O = 3$) gaf dan ook aan bewust rekening te houden met het doen van uitspraken en het uiten van bepaalde emoties in het bijzijn van hun kinderen, omdat zij ervan uitgaan dat kinderen waarde hechten aan de mening van hun ouders: "Ik hoor wel eens dingen dat ik denk: ja, ja kan ik me voorstellen dat je dat lastig vindt, maar hé soit. Ik let wel op wat ik zeg als je dat bedoelt." Participanten zien zichzelf op die manier als voorbeeld voor hun kinderen. Dat ouders zich bewust zijn van hun voorbeeldfunctie, bleek dan ook een belangrijke reden voor ouders om zelf betrokken te (willen) zijn bij de uitwisseling ($n_T = 4$; $n_O = 3$): "Ik denk dat het belangrijkste ook is dat ouders bewust zijn dat het allemaal kinderen zijn. Ik denk dat het begint bij de ouders. Als de ouders gewoon een goed voorbeeld geven, dat de kinderen dat ook gewoon echt meenemen."

Hoewel alle participanten wel meenden dat actieve ouderbetrokkenheid van meerwaarde zou kunnen zijn voor de kwaliteit en de impact van de uitwisseling, zei slechts een deel ($n_T = 3$; $n_O = 4$) zich daar actief voor in te (willen) zetten: "En hoewel ik wel denk dat dat leuk en goed zou zijn, weet ik niet of ik daar nou zin in zou hebben. In de zin

van dat ik zou denken: ik moet al zoveel." Andere participanten vonden juist dat ouders de tijdsinvestering in het belang van hun kinderen wel zouden moeten maken ($n_T = 3$; $n_O = 2$). Zo bleek dat participanten uit Overvecht ($n_O = 3$) zich al bezighielden met het organiseren van activiteiten voor de uitwisseling.

Ouderbetrokkenheid bevorderen

Om antwoord te geven op de vraag: "Op welke wijze kunnen ouders betrokken worden bij de Stadsschool?" worden de resultaten weergegeven aan de hand van twee deelaspecten: het bevorderen van de positieve attitude en het bevorderen van ouderparticipatie. Er is een distinctie gemaakt tussen data uit de interviews en data uit de focusgroep, zodat bij de data de dynamiek uit de focusgroep meegenomen kon worden.

Bevorderen positieve attitude. Alle participanten gaven aan zelf een positieve attitude te hebben ten aanzien van de uitwisseling, maar vonden dat de positieve attitude van sommige andere ouders misschien nog wel versterkt zou kunnen worden ($n_i = 4$; $n_f = 5$). Het versterken van de positieve attitude ten aanzien van de uitwisseling zou zich dus niet op deze ouders zelf, maar op andere ouders moeten richten. Dit zou volgens hen ($n_f = 5$) gedaan kunnen worden door een klein groepje enthousiaste en actieve ouders een positieve boodschap te laten uitdragen en andere ouders te overtuigen door bijvoorbeeld te netwerken op het schoolplein:

Als bijvoorbeeld X, X en X meer netwerken, bijvoorbeeld als ze op het schoolplein met andere ouders gaan praten. Dat ze hier geweest zijn en dat het leuk is, die uitwisseling, ook met ouders. (...) Ik denk dat het dan gaat groeien. [Instemmend geknik van de deelnemers van de focusgroep.]

Bevorderen ouderparticipatie. Alle participanten benoemden dat betrokkenheid van ouders bij de uitwisseling toegevoegde waarde zou kunnen hebben, maar hoewel hun attitude jegens het project en betrokkenheid positief is, leidt dit nog niet altijd tot ouderparticipatie. Tijdens de interviews en de focusgroep zijn door de participanten verschillende oplossingen aangedragen om ouders op een positieve manier te betrekken bij de uitwisseling. Alle participanten zeiden open te staan voor een gezamenlijke activiteit met andere ouders, maar het merendeel ($n_i = 5$; $n_f = 3$) vond wel dat dit een kind-ouderactiviteit zou moeten zijn, zodat het oudercontact in het teken blijft staan van de kinderen. Hoewel drie participanten aangaven het hen "Wel leuk" leek om andere ouders tegen te komen op bijvoorbeeld een koffie-ochtend, dachten zij toch dat dit niet zou werken, omdat er meer structuur nodig is om ouders echt met elkaar in contact te brengen. De participanten ($n_i = 5$; $n_f = 4$) benoemden tevens dat de ouder-uitwisseling een doel moet hebben. De participanten benoemden ook dat een 'leuke' activiteit waarschijnlijk meer kans van slagen heeft dan bijvoorbeeld een informatieavond. Bij een 'leuke activiteit'

werd door participanten bijvoorbeeld gedacht aan een voetbaltoernooi ($n_i = 6$; $n_f = 5$), een gezamenlijke spel- en sportdag ($n_i = 3$; $n_f = 5$) of avondvierdaagse ($n_f = 5$), maar ook bijvoorbeeld elkaar uitnodigen voor vieringen ($n_f = 5$): "Zij zijn bij ons welkom. Zoals bij de Ifthar bij de Ramadan. ... Heel veel mensen hadden al interesse. Kunnen wij ook komen? (...) Nu zeggen we: "Ja, je bent ook welkom"."

Daarnaast werd ook het bieden van praktische ondersteuning aan leerkrachten tijdens de uitwisseling genoemd ($n_i = 5$; $n_f = 4$) als manier om ouderbetrokkenheid te vergroten. Bovendien werd door participanten ook het meedenken en mede vormgeven van de uitwisseling genoemd als belangrijke manier om ouderbetrokkenheid te stimuleren ($n_i = 3$; $n_f = 4$): "Je zou ouders best kunnen laten meedenken over wat te doen. Over zo'n voetbaltoernooi hè, zo van: wat vinden jullie leuk? Ze kunnen vragen: vind je een voetbaltoernooi leuk of vind je, weet ik veel, een spelletjesmiddag leuk?" Als reden voor het betrekken van ouders op het niveau van vormgeving en besluitvorming werd genoemd dat het ertoe kan leiden dat ouders zich meer verantwoordelijk voelen ($n_i = 3$; $n_f = 4$). Echter, andere participanten ($n_i = 3$) waren juist van mening dat vormgeving aan de school overgelaten moet worden, omdat de school hier expertise op heeft: "Ik denk dat de waarde er heel erg in zit dat je school de dingen moet laten doen die ze goed kunnen."

In de interviews werd door participanten ($n_i = 7$) benoemd dat betrokkenheid van ouders, in de vorm van onderling oudercontact, niet geforceerd zou moeten zijn. In de focusgroep werd dit bevestigd ($n_f = 5$). Dus activiteiten zonder verplichtend karakter, maar op vrijwillige basis met degenen die het willen. Eén participant zag daarentegen wel voordelen in verplichte activiteiten, zij benadrukte dat het 'forceren' van ouders er bij ouders die weinig actief zijn toe kan leiden dat ze denken "Dit is eigenlijk toch wel leuk."

Ouders betrekken bij de uitwisseling kan volgens de participanten op meer manieren dan alleen ouderparticipatie bevorderen. Enkele participanten ($n_i = 3$) gaven in het interview aan dat betrokkenheid van ouders bevorderd zou kunnen worden als regelmatig vanuit de school zou worden gecommuniceerd over de uitwisseling. Nu zijn ouders afhankelijk van de betreffende leerkracht voor informatie over de uitwisseling en zijn er wat dit betreft onderling grote verschillen. Dit beeld van verschillen in informatie werd in de focusgroep bevestigd ($n_f = 5$).

Naast manieren om ouders te betrekken bij de uitwisseling, benoemden participanten ook risico's die gepaard gaan met het stimuleren van ouderbetrokkenheid. Bijvoorbeeld dat leerkrachten onderling nog niet op één lijn zitten wat betreft de intensiteit en frequentie van de uitwisseling en dat misschien eerst gewerkt zou moeten worden aan de onderlinge afstemming tussen leerkrachten, voordat gefocust wordt op ouderbetrokkenheid ($n_i = 3$). Bovendien benadrukten de participanten dat zij ook druk zijn en dat ouders niet overvraagd moeten worden ($n_i = 4$; $n_f = 3$):

Het is best druk, het leven. Dus dat moet je niet heel groot maken, maar ik zou het zeker als net na zo'n dag, dat je daarna gaat voetballen, lijkt me heel leuk en dan is het ook leuk om die ouders te zien.

Kansen om ouders te betrekken bij de uitwisseling zaten volgens participanten dus vooral in het samenkomen bij "gezellige kind-ouderactiviteiten" ($n_i = 9$; $n_f = 5$), omdat de focus volgens de participanten dan niet ligt op de verschillen, maar ouders elkaar toch kunnen ontmoeten ($n_f = 5$). Daarnaast werd in de focusgroep benoemd dat ouderbetrokkenheid op twee sporen zou moeten plaatsvinden: praktische ondersteuning bij de uitwisseling én gezellige activiteiten. De andere participanten sloten zich hierbij aan ($n_f = 4$). Ook leek het participanten nuttig en effectief om een werkgroep te vormen met ouders uit zowel Tuindorp als Overvecht, om activiteiten te organiseren. Sommige participanten gaven aan hier zelf deel van uit te willen maken ($n_i = 3$; $n_f = 2$), anderen zouden liever incidenteel meedenken ($n_i = 4$; $n_f = 2$).

Discussie

In Nederland bestaat een toenemende trend van segregatie, waardoor mensen met verschillende culturele achtergronden steeds vaker in homogene wijken wonen (Blom, 2013; Langeslag, 2016) en kinderen naar school gaan met andere kinderen met dezelfde achtergrond (Bakker, 2012; Walraven, 2012). Vanuit het idee dat desegregatie de samenleving ten goede kan komen omdat het interetnische verhoudingen en sociale cohesie bevordert (Bakker, 2012), is de Stadsschool opgericht met als doel om een structurele uitwisseling te creëren tussen kinderen in de gesegegreerde wijken Overvecht en Tuindorp (De Winter, 2017a; Vissers, 2018). Om de opbrengsten van dit project groter te maken, zijn de scholen op zoek naar manieren om ouders te betrekken bij de Stadsschool, omdat ouders als belangrijkste pedagogisch systeem grote invloed hebben op de ontwikkeling van hun kinderen (Bronfenbrenner, 1986). Daarnaast spelen ouders een rol bij het overdragen van attitudes ten opzichte van andere groepen (Degner & Dalege, 2013; Miklikowska, 2016; Rodríguez-García & Wagner, 2009; Sinclair, Dunn & Lowery, 2005). In dit kwalitatieve onderzoek is dan ook door middel van interviews en een focusgroep met tien ouders getracht te onderzoeken wat mogelijkheden zijn om ouderbetrokkenheid bij de Stadsschool te kunnen bevorderen.

Om de ouderbetrokkenheid te kunnen bevorderen, was het in de eerste plaats van belang om inzicht te krijgen in de attitude van ouders ten opzichte van de Stadsschool en of er verschil was in ouderbetrokkenheid tussen ouders uit Overvecht en ouders uit Tuindorp. Deze studie toont aan dat zowel ouders uit Overvecht als ouders uit Tuindorp een positieve attitude lijken te hebben ten opzichte van de Stadsschool. Beide groepen ouders gaven aan meerwaarde in te zien van de uitwisseling tussen de twee scholen en

het contact tussen de kinderen dat hierdoor ontstaat. Dit komt niet overeen met de verwachting dat ouders uit Tuindorp een minder positieve attitude zouden hebben ten opzichte van de Stadsschool, zoals werd verwacht op grond van de ingroup bias (Hewstone et al., 2002; Tajfel & Turner, 1979) en de veronderstelling dat meerderheidsgroepen minder geneigd zijn de voordelen van culturele diversiteit te zien (Berry & Kalin, 1995). Een mogelijke verklaring hiervoor is te vinden in de steekproef, omdat deze bestond uit ouders die benaderd zijn vanwege hun betrokkenheid bij de school. De attitude van deze ouders was wellicht niet representatief voor alle ouders uit Tuindorp en Overvecht.

Toch legden de ouders uit Overvecht, in overeenstemming met de literatuur, wel meer de nadruk op het verkleinen van verschillen en het creëren van gelijkheid (Verkuyten & Brug, 2004). Om die reden vonden ouders uit Overvecht dat ook tussen ouders een uitwisseling zou moeten plaatsvinden. Ouders uit Tuindorp stonden positief tegenover het contact tussen ouders, maar zagen hiertoe minder noodzaak, wat te maken kan hebben met het feit dat mensen van nature geneigd zijn om een voorkeur te hebben voor de eigen groep (Paladino & Castelli, 2008). Dit liet zich ook zien in het eigen netwerk van de ouders, wat bij ouders uit Overvecht over het algemeen cultureel meer divers was dan bij ouders uit Tuindorp. Omdat ouders uit Tuindorp wel open staan voor meer intercultureel contact, zou de Stadsschool op een laagdrempelige manier kunnen inspelen op die behoefte.

Dat de attitude van ouders ten opzichte van de Stadsschool over het algemeen positief bleek, is gunstig voor het project. Uit het literatuuronderzoek kwam namelijk naar voren dat ouders een belangrijke rol spelen bij het overdragen van attitudes tegenover anderen (Degner & Dalege, 2013; Rodríguez-García & Wagner, 2009; Sinclair et al., 2005) en dat kinderen vaak dezelfde attitudes en overtuigingen hebben als hun ouders (Wilder, 2014). Het onderzoek heeft laten zien dat ouders uit Overvecht en Tuindorp zich zeer bewust zijn van de invloed die hun attitude heeft op de attitude en het gedrag van hun kinderen. Dit bewustzijn van de voorbeeldfunctie die zij als ouders hebben, bleek ook een belangrijke reden waarom ouders zelf betrokken zouden willen zijn bij de uitwisseling.

Hoewel uit de literatuur naar voren kwam dat de positieve attitude van ouders bepalend is voor de mate waarin ouders participeren op school (Peña, 2000), bleek dit in de praktijk in Overvecht en Tuindorp niet zo te zijn voor alle ouders. Als tweede stond in dit onderzoek dan ook centraal hóe ouders betrokken konden worden bij de Stadsschool. Omdat uit het onderzoek bleek dat de attitude van ouders al positief was, is gedurende dit onderzoek gekozen om de focus te verleggen van het versterken van de positieve attitude naar het bevorderen van ouderparticipatie. Echter, de perifere route uit het Elaboration Likelihood Model (Petty et al., 2009; Petty et al., 2018) is wel terug te zien in de manier waarop ouders aangaven dat de attitude van ouders met een minder positieve attitude ten opzichte van de Stadsschool versterkt zou kunnen worden. Namelijk dat betrokken en enthousiaste ouders als rolmodel kunnen fungeren in het actief uitdragen van de

boodschap van de Stadsschool. Deze ouders kunnen gezien worden als *early adopters*, ofwel ouders die een rol spelen bij de verspreiding van een idee naar de grote groep (Berwick, 2003; Rogers, 2003). Een concrete aanbeveling die hieruit voorkomt is dan ook om ouders die al betrokken zijn bij de scholen of de uitwisseling te benaderen voor hulp bij de Stadsschool, zodat zij hun enthousiasme kunnen uitdragen naar andere ouders.

Naast de perifere route kan ook de centrale route van gedragsverandering (Petty et al., 2009; Petty et al., 2018) worden ingezet bij de ouders met een meer positieve attitude naar de Stadsschool, bijvoorbeeld door hen mee te laten denken over de inhoud van de uitwisseling en de rol van ouders hierbij. Deze betrokkenheid op inhoudsniveau kan ertoe bijdragen dat hun positieve attitude, door een gevoel van eigenaarschap, nog verder versterkt wordt. Een tweede aanbeveling is dan ook het faciliteren van een Stadsschool-werkgroep voor ouders van beide scholen, zodat ouders een gevoel van eigenaarschap kunnen ervaren en hun positieve attitude kan worden versterkt.

Echter, voordat de werkgroepen worden opricht, is het aan te raden om eerst te zorgen voor een betere afstemming tussen leerkrachten wat betreft de inhoud en uitvoering van de uitwisseling. Hoewel de focus in dit onderzoek niet lag bij de rol van leerkrachten, hebben ouders aangegeven dat er grote verschillen zijn tussen leerkrachten in bijvoorbeeld de frequentie of de inhoud van de uitwisselingsbijeenkomsten en in de communicatie over de uitwisseling naar ouders. Er lijkt nog weinig consistentie te zijn en leerkrachten lijken nog niet op één lijn te zitten, wat negatieve gevolgen kan hebben voor de kwaliteit en impact van de uitwisseling, omdat leerkrachten uiteindelijk in de praktijk de organisatoren en uitvoerders van de uitwisselingsbijeenkomsten zijn. Naast een praktische aanbeveling is dit tevens een aanbeveling voor verder onderzoek. Vervolgonderzoek naar de rol van leerkrachten op het gebied van de vormgeving en uitvoering van de Stadsschool lijkt hoge prioriteit te hebben om te zorgen voor een zo groot mogelijke slagingskans van het project.

Verder heeft dit onderzoek laten zien dat het voor ouders belangrijk bleek dat een uitwisseling tussen ouders een doel heeft, wat aansluit bij de voorwaarden van de contacthypothese van Allport (1954) en bij de uitkomsten van onderzoek naar deze voorwaarden (Pettigrew & Tropp, 2006). In de contacthypothese wordt gesteld dat er om duurzaam en positief gewaardeerd contact tot stand te brengen sprake moet zijn van een gemeenschappelijk doel en een gemeenschappelijk belang. Voldaan aan deze voorwaarden, zou contact tussen de ouders uit Overvecht en Tuindorp ook kunnen leiden tot een afname van vooroordelen. In het onderzoek werden door ouders verschillende gemeenschappelijke doelen genoemd, die zich voornamelijk richtten op het belang van hun kinderen: leren omgaan met diversiteit en een bredere blik op de samenleving ontwikkelen. Ouders van beide wijken hebben dus gemeenschappelijke opvoedingsdoelen die hen mogelijk welwillend maken tegenover intercultureel contact.

Hoewel ouders in het onderzoek aangaven ook uit belangstelling voor een andere cultuur in contact te willen komen met ouders, was het voor ouders toch belangrijk dat de ouder-uitwisseling in het teken komt te staan van de kinderen. Bijvoorbeeld door een gezamenlijke activiteit met ouders en kinderen van beide scholen te organiseren of door ouders de leerkracht te laten ondersteunen tijdens de uitwisselingsbijeenkomsten. Bovendien gaven ouders de voorkeur aan "leuke" activiteiten boven bijvoorbeeld een gezamenlijke ouderavond over de Stadsschool. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de focus dan niet ligt op het verschil in etniciteit of achtergrond, maar dat de ouders zich richten op hun overeenkomsten en dan indirect toch van elkaar leren (RMO, 2005). Concreet kan worden aanbevolen dat ouders meer ondersteuningsmogelijkheden krijgen tijdens de uitwisseling, dat activiteiten worden georganiseerd voor ouders en kinderen van beide scholen. Op die manier leren niet alleen kinderen, maar ook ouders elkaar kennen en daarmee kunnen vooroordelen afnemen en kan wederzijdse waardering tussen ouders uit Tuindorp en Overvecht toenemen (Allport, 1954).

Weliswaar werd het contact tussen ouders als manier van ouderparticipatie genoemd, maar bijna net zo vaak relateerden ouders betrokkenheid aan op de hoogte zijn van wat er speelt, communicatie met school meedenken met leerkrachten en daarmee minder aan actieve participatie. Een verklaring hiervoor kan zijn dat deze manieren van ouderparticipatie door ouders als minder intensief en tijdrovend werden gezien. Gebrek aan tijd blijkt namelijk de belangrijkste barrière voor ouderbetrokkenheid (Winnail, Geiger, Macrina, Snyder, Petri & Nagy, 2000). Voor de scholen is het dus aan te bevelen om ouders verschillende mogelijkheden te bieden om betrokken te zijn en te participeren bij de uitwisseling, zodat elke ouder naar eigen wens en mogelijkheden kan meedoen.

Concluderend kan dus gezegd worden dat op er dit moment geen verschil in attitude lijkt te zijn tussen ouders uit Overvecht en Tuindorp. Over het algemeen zijn ouders positief over de Stadsschool en tonen ouders bereidheid om betrokken te zijn bij de uitwisseling. Ouders uit Overvecht lijken daarentegen meer nadruk te leggen op het belang van contact tussen ouders om vooroordelen te verminderen en gelijkheid te bevorderen. Mogelijkheden om ouders te betrekken liggen in het oprichten van een werkgroep, het organiseren van ouder-kind activiteiten en het betrekken van ouders ter ondersteuning van de leerkracht bij de uitvoering van de uitwisseling. Er lijkt een groep betrokken ouders te zijn die kan starten met de uitvoering van deze activiteiten, waardoor andere ouders geënthousiasmeerd kunnen worden om ook betrokken te worden bij de Stadsschool. Afstemming tussen leerkrachten wat betreft de inhoud en vormgeving van de uitwisseling zou de kwaliteit van de uitwisseling ten goede kunnen komen.

Hoewel uit dit onderzoek concrete bevindingen en aanbevelingen naar voren zijn gekomen, is het ook van belang om te kijken naar de kwaliteit van de bevindingen. Er is namelijk een aantal kanttekeningen te plaatsen bij de methodologische kwaliteit van dit

onderzoek. Deze is wellicht geschaad doordat de steekproef minder representatief was dan wenselijk zou zijn voor het onderzoek. De participanten waren door de contactpersonen op de scholen benaderd, omdat verwacht werd dat zij mee wilden werken aan het onderzoek. De steekproef bevatte dus vooral positieve en betrokken participanten. Het is echter mogelijk dat er een groep ouders was die minder positief tegenover de Stadsschool stond. Deze moeilijk te bereiken doelgroep zou in vervolgonderzoek benaderd kunnen worden via de sneeuwbal methode (Neuman, 2014). Hoewel de ouders in de steekproef dus mogelijk niet representatief waren voor alle ouders, zijn de resultaten van dit onderzoek tóch relevant, omdat ouders in dit onderzoek aangaven dat positiviteit zich als een 'olievlek' verspreidt en het goed is om met een kleine groep enthousiaste ouders te beginnen. Doordat de attitude van de geïnterviewde ouders al positief was, leek er minder ingezet te hoeven worden op attitudeverandering. In plaats daarvan zijn goede handvatten gegeven die het mogelijk maken om juist de enthousiaste ouders actief te laten participeren bij de Stadsschool. De instrumentele bruikbaarheid van dit onderzoek is daardoor groot.

De representativiteit van de steekproef heeft ook gevolgen gehad voor de externe validiteit van het onderzoek. Een gelijke verdeling van participanten uit de verschillende woonwijken had moeten zorgen dat de resultaten van het onderzoek goed te generaliseren waren naar de gehele populatie. De steekproef bevatte echter geen gelijke verdeling van de woonwijken, omdat de werving van de participanten in Overvecht moeizaam verliep in verband met wisselingen in het management en de contactpersonen van de school. Hoewel de externe validiteit van dit onderzoek laag is, doet dit niet af aan de bruikbaarheid van de bevindingen, omdat de instrumentele bruikbaarheid van het onderzoek voorop stond en het generaliseren van data geen doel was.

De laatste kanttekening met betrekking tot de methodologische kwaliteit van het onderzoek is dat de interviews zijn uitgevoerd door onderzoekers die nog weinig ervaring hadden met het afnemen van interviews. Vragen zouden daardoor te suggestief of te gesloten kunnen zijn gesteld en het zou kunnen dat niet altijd goed genoeg werd doorgevraagd door de onderzoekers, wat ertoe geleid kan hebben dat de gewenste diepgang niet bereikt is in de interviews. Toch kan worden aangenomen dat in de interviews de benodigde diepgang wél bereikt is, omdat een andere onderzoeker op een ander moment met een andere dataverzamelmethode, de focusgroep, tot veelal dezelfde bevindingen is gekomen.

Al met al kan, ondanks de limitaties van het onderzoek, gezegd worden dat het betrekken van ouders bij de Stadsschool een positieve uitwerking kan hebben op de attitude en het gedrag van kinderen, maar ook van de ouders zelf. De laagdrempelige manier die de Stadsschool aan ouders kan bieden om met elkaar in contact te komen, kan ertoe bijdragen dat de sociale cohesie tussen de wijken Overvecht en Tuindorp wordt vergroot, wat bijdraagt aan een positieve en leefbare samenleving.

Referenties

- Allport, G. (1954). *The nature of prejudice*. Cambridge, MA: Addison-Wesley.
- Arends-Tóth, J., & Van de Vijver, F. J. R. (2003). Multiculturalism and acculturation: Views of Dutch and Turkisch-Dutch. *European Journal of Social Psychology, 33*, 249-266. doi:10.1002/ejsp.143
- Bakker, J. (2012). Cultureel-etnische segregatie in het onderwijs: achtergronden, oorzaken en waarom te bestrijden, *Pedagogiek, 32*(2), 104-164.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall.
- Berry, J. W., & Kalin, R. (1995). Multicultural and ethnic attitudes in Canada: An overview of the 1991 National Survey. *Canadian Journal of Behavioural Science, 27*, 301-320. doi:10.1037/0008-400X.27.3.301
- Berwick, D. M. (2003). Disseminating innovations in health care. *Journal of the American Medical Association, 289*, 1969 – 1975. Geraadpleegd van http://mihpresources.com/wp-content/uploads/2014/09/Berwick_-_Disseminating_Innovation_in_Healthcare.pdf
- Blom, J. (2013). *Is segregatie te bestrijden? Een studie over de effecten van het Actieplan Krachtwijken op segregatie in de wijken Hatert en Malburgen*. Nijmegen, Nederland: Radboud Universiteit, Faculteit der Managementwetenschappen.
- Boeije, H. (2010). *Analysis in qualitative research*. London, United Kingdom: Sage.
- Boethel, M. (2003). *Diversity. School, family and community connections* (Contract No. ED-01-00-0009). Geraadpleegd van Southwest Educational Development Laboratory <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED483003.pdf>
- Brewer, M., & Brown, R. (1998). Intergroup relations. In Gilbert, D. T., Fiske, S. T., & Lindzey, G. (Eds.), *The handbook of social psychology* (4th ed., Vol. 2, pp. 554-594). New York, NY: McGraw-Hill.
- Bronfenbrenner, U. (1986). Ecology of the family as a context for human development: Research perspectives. *Developmental Psychology, 22*, 723 – 742.
- Bronfenbrenner, U., & Morris, P. A. (2006). The bioecological model of human development. In W. Damon & R. M. Lerner (Eds.), *Handbook of Child Psychology: Vol. 1. Theoretical models of human development* (6th ed.) (pp. 793-828). New York, NY: Wiley.
- Degner, J. & Dalege, J. (2013). The apple does not fall far from the tree, or does it? A meta-analysis of parent-child similarity in intergroup attitudes. *Psychological Bulletin, 139*, 1270 - 1304. doi:10.1037/a0031436
- Desforges, C. & Abouchaar, A. (2003). *The impact of parental involvement, parental support, and family education on pupil achievements and adjustments: A literature review* (Report No. 433). Geraadpleegd van Queen's printer

http://good-id-in-schools.eu/sites/default/files/sof_migrated_files/sof_files/impactparentalinvolvment.pdf

- De Vries, H., Dijkstra, M., & Kuhlman, P. (1988). Self-efficacy: The third factor besides attitude and subjective norm as a predictor of behavioural intentions. *Health Education Research, 3*, 273–282. doi:<https://doi.org/10.1093/her/3.3.273>
- De Vries, H., Mesters, I., Van De Steeg, H., & Honing, C. (2005). The general public's information needs and perceptions regarding hereditary cancer: An application of the Integrated Change Model. *Patient Education and Counseling, 56*, 154-165. doi:10.1016/j.pec.2004.01.002
- De Vries, H., & Mudde, A. N. (1998). Predicting stage transitions for smoking cessation applying the attitude-social influence-efficacy model. *Psychology and Health, 13*, 369-385. doi:10.1080/08870449808406757
- De Vries, H., Mudde, A. N., Leijs, I., Charlton, A., Vartiainen, E., Buijs, G., Pais Clemente, M., ... Kremers, S. (2003). The European Smoking Prevention Framework Approach (EFSA): An example of integral prevention. *Health Education Research, 18*, 611-626. doi:<https://doi.org/10.1093/her/cyg031>
- De Winter, M. (2017a, 6 februari). De stadsschool: Een remedie tegen segregatie. *De Volkskrant*. Geraadpleegd van <https://www.volkskrant.nl/opinie/de-stadsschool-een-remedie-tegen-segregatie~a4458290/>
- De Winter, M., (2017b). *Pedagogiek over hoop. Het onmiskenbare belang van optimisme in opvoeding en onderwijs*. Utrecht, Nederland: Utrecht University Press.
- Gemeente Utrecht. (2017a). Gezondheid in de Utrechtse wijk Overvecht. Geraadpleegd van: https://www.volksgezondheidsmonitor.nl/upload/publicaties_pdf/185_GEM_8593_Gezondheid_Wijk_Overvecht_03.pdf
- Gemeente Utrecht. (2017b). Gezondheid in de Utrechtse wijk Noordoost. Onder meer Tuindorp, Voordorp en Wittevrouwen. Geraadpleegd van: https://www.volksgezondheidsmonitor.nl/upload/publicaties_pdf/186_GEM_8593_Gezondheid_Wijk_Noordoost_03.pdf
- Gordijn, A. (2010). What about the influence of Dutch culture on integration? *European Journal of Social Work, 13*, 217-229. doi:10.1080/13691451003690866
- Henderson, A. & Mapp, K. (2002). *A new wave of evidence: The impact of school, family, and community connections on student achievement* (Contract No. ED-01-CO-0009). Geraadpleegd van Southwest Educational Development Laboratory http://teacher.scholastic.com/products/face/img/face-workshop/A_New_Wave_of_Evidence.pdf

- Hewstone, M. (2015). Consequences of diversity for social cohesion and prejudice: The missing dimension of intergroup contact. *Journal of Social Issues, 71*, 417-438. doi:10.1111/josi.12120
- Hewstone, M., Rubin, M., & Willis, H. (2002). Intergroup Bias. *Annual Review of Psychology, 53*, 575-604. doi:10.1146/annurev.psych.53.100901.135109
- Jeynes, W. H. (2010). The salience of the subtle aspects of parental involvement and encouraging that involvement: Implications for school-based programs. *Teachers College Record, 112*, 747-774.
- Langeslag, M. (2016). *Etnische segregatie in Overvecht*. Utrecht, Nederland: Art.1 Midden Nederland.
- Larocque, M., Kleiman, I., & Darling, S. M. (2011). Parental involvement: The missing link in school achievement. *Preventing School Failure, 55*, 115-122. doi:10.1080/10459880903472876
- McWayne, C., Hampton, V., Fantuzzo, J., Cohen, H. L., & Sekino, Y. (2004). A multivariate examination of parent involvement and the social and academic competences of urban kindergarten children. *Psychology in the Schools, 41*, 363-377. doi:10.1002/pits.10163
- Miklikowska, M. (2016). Like parent, like child? Development of prejudice and tolerance towards immigrants. *British Journal of Psychology, 107*, 626-116. doi:10.1111/bjop.12124
- Neuman, W., L. (2014). *Understanding research*. Amsterdam, Nederland: Pearson.
- Onderwijsraad (2010). *Ouders als partners. Versterking van relaties met en tussen ouders op school*. Den Haag, Nederland: Onderwijsraad.
- Overmaat, A. M., & Boogaard, M. (2004). *Neemt ouderparticipatie af?* Amsterdam, Nederland: SCO-Kohnstamm Instituut.
- Paladino, M-P., & Castelli, L. (2008). On the immediate consequences of intergroup categorization: Activation of approach and avoidance motor behavior toward ingroup and outgroup members. *Personality and Social Psychology Bulletin, 34*, 755-768. doi:10.1177/0146167208315155
- Peña, D. C. (2000) Parent involvement: Influencing factors and implications. *The Journal of Educational Research, 94*, 42-54. doi:10.1080/00220670009598741
- Pettigrew, T. L., & Tropp, L. R. (2006). A meta-analytic test of intergroup contact theory. *Journal of Personality and Social Psychology, 90*, 751-783. doi:10.1037/0022-3514.90.5.751
- Petty, R. E., Barden, J., & Wheeler, S. C. (2009). *The Elaboration Likelihood Model of Persuasion: Developing health promotions for sustained behavioral change*. In R. J. DiClemente, R. A. Crosby & M. C. Kegler (Eds.), *Emerging theories in health*

- promotion practice and research* (2nd ed., pp. 185-214). San Francisco, CA: Josey-Bass.
- Petty, R. E., Briñol, P., Teeny, J., & Horcajo, J. (2018). *The Elaboration Likelihood Model: Changing attitudes toward exercising and beyond*. In B. Jackson, J. A. Dimmock, & J. Compton (Eds.), *Persuasion and communication in sport, exercise, and physical activity*. New York, NY: Routledge.
- Petty, R. E., & Cacioppo, J. T. (1986). The Elaboration Likelihood Model of Persuasion. *Advances in Experimental Social Psychology*, *19*, 123-205. doi:10.1016/S0065-2601(08)60214-2
- Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling [RMO] (2005). *Niet langer met de ruggen naar elkaar. Een advies over verbinden* (Rapport nr. 37). Geraadpleegd van <https://www.verwey-jonker.nl/doc/vitaliteit/RMO%20advies%2037.pdf>
- Rodríguez-García, J. M., & Wagner, U. (2009). Learning to be prejudiced: A test of unidirectional and bidirectional models of parent-offspring socialization. *International Journal of Intercultural Relations*, *33*, 516-523. doi:10.1016/j.ijintrel.2009.08.001
- Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of innovations*. New York, NY: The Free Press.
- Schneider, B. (2018). Parents, their children, and schools: An introduction. In B. Schneider & J. S. Coleman (Eds.), *Parents, their children, and schools* (pp. 1-12). New York, NY: Routledge.
- Semyonov, M., Raijman, R., & Gorodzeisky, A. (2006). The rise of anti-foreigner sentiment in European societies, 1988-2000. *American Sociological Review*, *71*, 426-499. doi:10.1177/000312240607100304
- Sinclair, S., Dunn, L., & Lowery, B. (2005). The influence of parental racial attitudes on children's automatic racial prejudice. *Journal of Experimental Social Psychology*, *41*, 283-289. doi:10.1016/j.jesp.2004.06.003
- Smit, F., Driessen, G., Sluiter, R. en Brus, M. (2007). Ouders, scholen en diversiteit. Ouderbetrokkenheid en -participatie op scholen met veel en weinig achterstandsleerlingen. Nijmegen, Nederland: ITS, Radboud Universiteit Nijmegen.
- Tajfel, H., & Turner, J.C. (1979). An integrative theory of intergroup conflict. In W. G. Austin & S. Worchel (Eds.), *The social psychology of intergroup relations* (pp. 33-47). Monterey, CA: Brooks/Cole.
- Verkuyten, M. (2006). Multicultural recognition and ethnic minority rights: A social identity perspective. *European Review of Social Psychology*, *17*, 148-184. doi:10.1080/10463280600937418

- Verkuyten, M., & Brug, P. (2004). Multiculturalism and group status: The role of ethnic identification, group essentialism and protestant ethic. *European Journal of Social Psychology, 34*, 647-661. doi:10.1002/ejsp.222
- Vissers, P. (2018). Witte school ontmoet zwarte school. *Trouw*. Geraadpleegd van: <https://www.trouw.nl/samenleving/witte-school-ontmoet-zwarte-school~a02bf478/>
- Walraven, G. (2012). Segregatie in het basisonderwijs tegengaan en dialoog bevorderen: de casus Nederland, *Pedagogiek, 32*(2), 165-179.
- Wilder, S. (2014). Effects of parental involvement on academic achievement: A meta-synthesis. *Educational Review, 66*, 377-397. doi:10.1080/00131911.2013.780009
- Winnail, S. D., Geiger, B. F., Macrina, D. M., Snyder, S., Petri, C. J., & Nagy, S. (2000). *Barriers to parent involvement in middle school health education. American Journal of Health Studies, 16*, 193-198.

Bijlage 1. Tabel Participanteninformatie

Tabel 1

Participanteninformatie

Participant	Leeftijd	Geslacht	Woonwijk	Deelname aantal kinderen	Deelname focusgroep
1	31	Man	Overvecht	1	Ja
2	44	Man	Overvecht	2	Ja
3	51	Man	Overvecht	2	Ja
4	44	Vrouw	Tuindorp	3	Nee
5	47	Man	Tuindorp	2	Nee
6	41	Man	Tuindorp	2	Nee
7	39	Vrouw	Tuindorp	1	Nee
8	46	Vrouw	Tuindorp	3	Ja
9	44	Vrouw	Tuindorp	3	Nee
10	-	Man	Tuindorp	-	Ja

Bijlage 2. Vragenlijst interviews

Deel 1 – Introductie

- Respondent welkom heten/danken voor deelname.
- Onzelf voorstellen (studenten UU – MOV)
- Uitleggen wat het doel van het interview is (informatie verzamelen voor onze bachelor-thesis over de Stadsschool)
- Uitleg van de procedure (anonimiteit, opname). Bent u hiermee akkoord?

Deel 2 – Achtergrondvariabelen

Participant vragen naar:

- Leeftijd
- Woonwijk
- Geboorteplaats
- Aantal kinderen
- Leeftijd kinderen
- Aantal kinderen die deelnemen aan de uitwisseling

→ Doorvragen

- Waarom wel?
- Waarom niet?
- Wat denkt u daarover?
- Kunt u een voorbeeld geven?
- Kunt u daar iets meer over vertellen?
- Hoe reageert u daarop?
- Wat vindt u daarvan?
- Wat zou u nodig hebben om...?
- Wat zou u helpen om...?

Deel 3 – Attitude

Open vragen

- Wat weet u van het uitwisselingsproject waar uw kind aan mee doet? →
- Bent u het eens met de doelen met de doelen van de uitwisseling? →
- Wat vindt u sterke kanten/ positieve aspecten van de uitwisseling? →
- Wat vindt u minder sterke kanten/ negatieve aspecten van de uitwisseling? →
- Wat zou volgens u helpen om die negatieve aspecten om te buigen? →
- Waarom denkt u dat de school dit project belangrijk vindt? →
- Heeft de mening van de school invloed op uw mening over de uitwisseling? →

Schaalvragen (1 tot 5):

Hoe belangrijk vindt u de uitwisseling voor uw kind?

- Denkt u dat de uitwisseling van nut is voor uw kind(eren)? →

Hoe belangrijk vindt u de uitwisseling voor andere kinderen?

- Denkt u dat de uitwisseling van nut is voor andere kind(eren)? →

Hoe belangrijk vindt u de uitwisseling voor de maatschappij?

- Denkt u dat de uitwisseling van nut is voor de maatschappij? →

Open vragen (vervolg)

- Vertelt uw kind wel eens over de uitwisseling? →
- Hebt u het gevoel dat u voldoende kennis en vaardigheden bevat om hierover met uw kind te kunnen praten? →
- Heeft uw kinds ervaring op uw mening ten opzichte van de uitwisseling? →
- Hebt u zelf contact met mensen uit de andere wijk? →
- Zou u willen dat u meer/minder contact had met mensen van de andere wijk? →
- Heeft uw contact met mensen uit een andere wijk invloed op uw mening ten opzichte van de uitwisseling? →

Deel 4 – Attitudeverandering*Open vragen*

- Waar wordt uw mening over de uitwisseling door beïnvloed (voorbeelden*)? →
- In hoeverre denkt u dat uw houding tegenover de uitwisseling invloed heeft op uw kind? →
- Vindt u het belangrijk om als ouder betrokken te zijn bij de uitwisseling? →
- Bent u gemotiveerd om meer betrokken te worden te zijn bij de uitwisseling? →
- Wat zijn mogelijkheden die u heeft om betrokken te zijn bij de uitwisseling? →
- In hoeverre zou u er tijd/ moeite in willen steken? →

* Enthousiasme kind; mening van andere ouders e.d.

*Stellingen/ schaalvragen (1 tot 5)*Centrale route

- Het zou mij helpen als er een boekje uitgereikt zou worden met de doelen van de uitwisseling. →
- Ik lees (nieuwe) informatie graag in een informatiefolder of een boekje. →

- Ik ontvang nieuwe informatie graag op een informatieavond waar de projectcoördinator en leerkrachten aanwezig zijn. →
- Men kan mij enthousiast(er) maken over de uitwisseling door een expertmeeting. →
- Men kan mij enthousiaster maken voor de uitwisseling door mij als ouder meer te betrekken de besluitvorming m.b.t. de uitwisseling. →

Perifere route

- Ik ontvang (nieuwe) informatie graag van een hulpouder. →
- Ik zou betrokken willen worden door zelf een dagje mee te kijken. →
- Het zou mij stimuleren als er gebruik wordt gemaakt van een rolmodel. →
- Ik zou het leuk vinden om elkaar als ouders ook tegen te komen op bijv. een koffieochtend. →
- Men kan mij enthousiaster maken voor de uitwisseling door middel van "gezellige activiteiten". →

Deel 5 – Afsluiting

- Samenvatting: hebben we het goed begrepen?
- Reacties op de samenvatting.

Bijlage 3. Agenda Focusgroep

- Opening:
 - o Korte introductie van onderzoeksproject en het specifieke onderzoek naar de rol en inzet van ouders
- Voorstelrondje
- Waarde van het project en de inzet van ouders daarvoor:
 - o Wat is de waarde van de stadsschool voor kinderen?
 - o Wat is de meerwaarde van inzet van ouders voor de stadsschool?
 - o Hoe kijken jullie aan tegen de rol van ouders bij de stadsschool?
 - § In welke mate zouden ouders zich moeten/kunnen inzetten?
 - o Hoe denken de ouders in de wijken over zich inzetten voor de stadsschool?
- Wat is de gewenste situatie?
 - o Hoe zien jullie de inzet van ouders voor je? Hoe kan de ouderrol worden vormgegeven?
 - § Binnen de uitwisselingen, buiten de uitwisselingen?
 - o Wat is haalbaar?
 - o Ligt de wens/behoefte bij meerdere ouders in de wijk?
 - § Zo niet, dan is de vraag:
Hoe kan het belang van de stadsschool (indien nodig) worden overgebracht op ouders?
- Brug slaan naar Wijk&Co:
 - o Is er behoefte aan een wijk-brede aanpak voor het vergroten van de inzet van ouders?
 - § Wat kan op schoolniveau, wat kan op wijkniveau?
- Welke vervolgstappen kunnen we maken?
 - o Op schoolniveau
 - o Op wijkniveau
- Wvttk
- Afsluiting